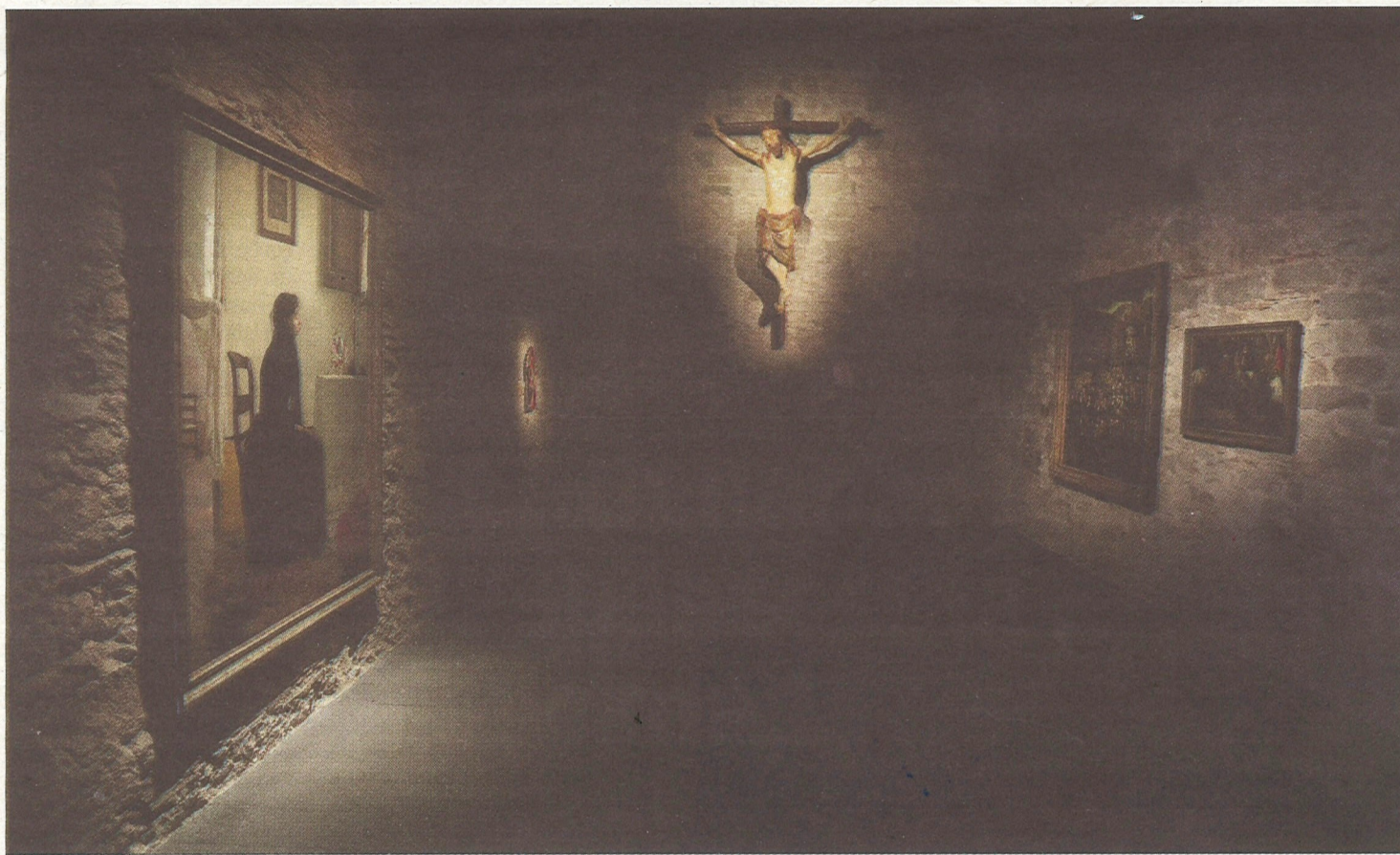

Les obres d'art llueixen en les estances de més valor patrimonial de l'antic complex hospitalari, en un ambient recollit i intimista ■ ORIOL DURAN

Un nou centre artístic en un antic hospital de clergues

■ La col·lecció Casacuberta Marsans inaugura dimarts la seva seu expositiva en un edifici històric del carrer de la Palla

■ El fons d'aquest empresari barceloní és excel·lent en art medieval de la Corona d'Aragó i en la modernitat que va obrir el segle XX

Maria Palau

Barcelona

El col·leccionisme privat barceloní és discret per naturalesa. L'empresari Fernando Casacuberta compleix el perfil en extrem. Durant 30 anys, ha creat lluny dels focus una col·lecció singular, aliè a modes i fidel a les seves preferències, l'art medieval de la Corona d'Aragó i la pintura que va encetar la modernitat artística del segle XX, principalment catalana i basca. Casacuberta no vol deixar de ser-ho, de discret, però ara fa un pas important: una selecció del seu conjunt d'obres s'exposarà en un edifici històric de Barcelona, l'antic hospital de Sant Sever del carrer de la Palla, tal com ja va avançar aquest diari.

El nou centre s'inaugurarà aquest dimarts i a partir de l'11 de novembre s'obrirà a les visites, els dilluns i els dimecres a les 17 h, amb cita prèvia. La seu de la col·lecció Casacuberta Marsans (el cognom de la seva dona, Coty Marsans) ha agafat el nom d'hospital de Sant Saver, amb a, que és com apareix escrit en la rajola de la façana de la finca, propietat del col·leccionista. És un dels molts gestos de complicitat amb la memòria d'aquest edifici que durant 500

anys, des de principis del segle XV, es va dedicar a la cura de clergues malalts pobres. Al segle XX va tenir altres usos i hi va haver un darrer projecte, fallit, per reconvertir-lo en un hotel de luxe. Fins fa pocs anys era pràcticament una ruïna i les seves funcions originals, maltractades per les diverses reformes, irrecognoscibles. La restauració ha anat a càrrec de Garcés de Seta-Bonet Arquitectes, amb aquest objectiu: "Recuperar el seu esperit primigeni", remarca Celia Querol, coordinadora de la col·lecció de la família Casacuberta.

Les obres d'art llueixen en les estances de més valor patrimonial de l'antic complex hospitalari, en un ambient recollit i intimista: l'església i les sales annexes i la cripta subterrània. Les dues plantes, més una tercera que dona accés al cor i que ocupen les oficines del centre expositiu, estan connectades per una escala de nova construcció, de xapa de ferro perforada, el mateix material que s'ha emprat per reproduir les voltes perdudes de l'església, d'una sola nau rectangular.

La seu expositiva s'estrena amb una primera selecció de 50 peces d'una col·lecció que en preserva més de 300, "i continua creixent, si bé a Casacuberta no el mou la quantitat sinó la qualitat: busca l'obra

més valenta de cada artista", anota Nadia Hernández, assessora de Casacuberta. "La investigació és el que més el motiva", subratlla aquesta historiadora de l'art. L'apassiona, hi afegeix Hernández, afinar les autories, les datacions i les procedències de les obres que han tingut vides atrafegades lluny dels emplaçaments per als quals van ser concebudes. I en el cas de les que han volat fora del país, té un especial interès per repatriar-les. En la presentació inaugural, n'hi ha alguns exemples significatius, com ara la taula central d'un retaule, amb les figures de Sant Joan Baptista i Sant Joan Evangelista, creat en tàndem per Lluís Borrassà i Guerau Gener, que des de principi del segle passat ha format part de col·leccions nord-americanes de prestigi. Casacuberta la va adquirir en una subhasta a l'estranger per tornar-la a casa. Podria molt ben ser que procedís del monestir de Santes Creus.

Ara s'exhibeix, per primer cop, a l'hospital de Sant Saver, a l'església i a prop del retaule de Santa Llúcia, de Joan Mates, procedent del santuari de Santa Maria de Penyalafel, a Santa Margarida i els Monjos, i d'un Crist del segle XIII, castellà, amb restes de policromia verda a la creu, que s'alça a la capçalera plana del temple, al mateix lloc on hi havia

Una façana amb pedigree

L'experiència d'aquest nou centre artístic comença a la façana de l'edifici, un dels pocs exemples d'arquitectura renaixentista a Barcelona. Cal parar atenció a la fornícula amb forma de serliana (un arc de mig punt i dues llindes) on en origen hi havia tres escultures: una de Sant Sever, avui desapareguda, i a banda i banda, dos clergues agenollats, que actualment són al MNAC. La tríada de peces, fetes en alabastre per Pere Oller durant la primera meitat del XV encara eren a la façana el 1937, com ho prova una imatge que hi ha a l'Arxiu Fotogràfic.

hagut el retaule de Sant Sever realitzat el 1541 pels pintors portuguesos Pere Nunyes i Henrique Hernández, actualment als magatzems del Museu Diocesà. I, com en totes les dependències del centre, el medieval dialoga amb els pintors més celebrats de la modernitat del tombant de segle. A l'església, un Ramon Casas ben pertinent: *Examen de consciència* (1890). "És una manera d'apropar l'art antic sobretot a la gent jove, que ha perdut les claus per interpretar-lo", raona Querol.

A la petita capella que es va construir a la zona est, hi trobem un festival de retrats del gust del col·leccionista. "Té predilecció per les mirades de l'Espanya negra: socials, simbòliques i fosques", revela Hernández. Isidre Nonell és un dels autors favorits de Casacuberta. Dins d'aquesta capelleta hi ha penjat un dels quadres que Nonell va presentar en la seva primera exposició de temàtica gitana, el 1904 a la Sala Parés. Li fan companyia altres pintures de figures humanes de creadors coetanis, com Joaquim Sunyer, però també del barroc espanyol, com Luis de Morales i Mateo Cerezo. El Segle d'Or és una tercera línia que els darrers temps ha anat agafant força en la col·lecció.

Al cantó oest de l'església, hi ha la sagristia, contigua al claustre, en què sobresurt una de les joies del fons: el Tríptic de la Lamentació del Mestre de la Llegendra de Santa Llúcia, un anònim flamenc que probablement va gestar aquesta obra de grans dimensions per a un comitent basc. Casacuberta la va deixar en dipòsit durant uns anys al Museu Groeninge de Bruges. A la sagristia, de planta quadrada i volta de creueria, conviu amb un bàcul de coure daurat i argent niquelat originari de l'abadia de Silos.

A la cripta, construïda al s. XVII per ampliar l'espai de sepultura dels sacerdots que morien, la mescla d'arts de diferents èpoques enllaça una talla romànica, segur que pirinenca, d'un Crist en Majestat; un Borrassà que va ser rescatat d'un estable, on l'havien transformat en una porta; un retrat que feu Casas a la germana vídua, i que és una de les últimes compres de Casacuberta, i una pintura de Maria Blanchard, l'única artista de la col·lecció. També hi ha lloc per a un altre dels autors més apreciats pel col·leccionista, José Gutiérrez Solana. Ignacio Zuloaga completa el seu podi particular.

Els visitants entraran en un altre món pel número 21 del carrer de la Palla, on hi ha el gran portal que dona accés a l'església. Abans d'entrar al temple caminaran per la peculiar androna, un passadís interior que en origen era a cel obert. A mà dreta hi ha una habitació, que servia de magatzem, en què es mostraran alguns dels marcs espanyols dels segles XVI al XVIII que també col·lecciona Casacuberta. Seran visibles des del carrer, a través d'un finestral que farà les funcions d'aparador. En un futur, en aquesta estança s'hi pensa col·locar una escultura del Plensa de primera època. Si bé amb mesura, la col·lecció Casacuberta Marsans també té una petita representació d'art contemporani.